

SPREČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA

1,25

PREGLED REALIZACIJE PREPORUKA BK

Preporuke:	Prvobitno date u BK:	Značajan napredak	Određeni napredak	Bez napretka
Razviti sistem koji bi omogućio bolju saradnju Uprave, ostalih nadzornih organa i obveznika, sa ciljem boljeg sprovođenja propisa, sa akcentom na sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma, a ne na opterećivanje obveznika brojnim formalnostima kroz npr. uspostavljanje radne grupe, koja bi se redovno sastajala kako bi pratila primenu propisa uz učešće predstavnika nadležnih organa.	2009			√
Napraviti analizu novih izmena propisa u ovoj oblasti i predložiti sastanak sa Vladom Republike Srbije radi unapređenja zakonskog okvira.	2020			√
Usvojiti inicijative strukovnih udruženja za izuzimanje određenih poslovnih odnosa iz obaveza propisanih Zakonom (npr. riziko osiguranje).	2019			√
Nastaviti sa organizovanjem adekvatnih seminara i radionica u cilju sprovođenja odgovarajućih obuka za lica na koje se Zakon primenjuje, sa ciljem povećanja efikasnosti njegove primene.	2011		√	

STANJE

U 2021. i 2022. godini nije bilo izmena Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma („Službeni glasnik RS“ br. 113/2017, 91/2019 i 153/2020, u daljem tekstu: Zakon). Poslednje izmene su usvojene 2020. godine pre svega radi usklađivanja sa Zakonom o digitalnoj imovini („Službeni glasnik RS“, br. 153/2020) kao i radi potpunog usklađivanja sa Preporukom 15 FATF i u velikoj meri sa tzv. Petom direktivom (EU).

Državni organi su u skladu sa svojom obavezom donošenja podzakonskih propisa već doneli određene akte od kojih izdvajamo donošenje nove odluke o smernicama za primenu odredaba Zakona za obveznike nad kojima NBS vrši nadzor, odluke o uslovima i načinu utvrđivanja i provere identiteta fizičkog lica korišćenjem sredstava elektronske komunikacije kao i pravilnika o uslovima i načinu utvrđivanja i provere identiteta fizičkog lica korišćenjem sredstava elektronske komunikacije kojim se uređuju uslovi i način utvrđivanja i provere identiteta stranke koja je fizičko lice, zakonskog zastupnika te stranke, stranke koja je preduzetnik i fizičkog lica koje je zastupnik stranke koja je pravno lice i bez obaveznog fizičkog prisustva lica. Takođe, izmenama i dopunama Pravilnika o metodologiji za izvršavanje poslova u skladu sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma učinjeno je preciziranje u pogledu stranaka

koje se mogu svrstati u kategoriju niskog rizika od pranja novca i finansiranja terorizma, kao i druge izmene i dopune koje se tiču usluga i transakcija koje mogu biti svrstane u kategoriju niskog rizika od pranja novca i finansiranja terorizma, sadržaja godišnjeg izveštaja o izvršenoj unutrašnjoj kontroli i načina vođenja evidencija o podacima i prikupljenim informacijama kod obveznika u sektoru digitalne imovine.

Dodatno, na sednici Vlade Republike Srbije održanoj 30. septembra 2021. godine donet je Zaključak o usvajanju Nacionalne procene rizika od pranja novca i nacionalne procene rizika od finansiranja terorizma, Procene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma u sektoru digitalne imovine i Procene rizika od finansiranja širenja oružja za masovno uništenje.

Takođe, dana 17. marta 2022. godine, usvojen je i Akcioni plan za sprovođenje Strategije za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma za period od 2022-2024. godine sa ciljem da se efikasno uspostavi složeni i sveobuhvatan sistem za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

Krajem juna 2022. godine Uprava za sprečavanje pranja novca donela je Direktivu kojim se usvajaju indikatori za preduzetnike i pravna lica koja se bave pružanjem računovodstvenih usluga i za faktoring društva.

POBOLJŠANJA

Nadležni organi su nastavili da budu vrlo aktivni na polju donošenja svih neophodnih propisa, pri čemu su u određenoj meri uzimali u obzir i komentare koji su na raniji predlog zakona davali obveznici i zainteresovana javnost (posebno one koji se tiču uvođenje postupka video identifikacije, mogućnost čuvanja dokumentacije u elektronskom obliku, bolje regulisanje forme saglasnosti najvišeg rukovodstva), mada postoji prostor da ovaj proces bude još otvoreniji za stručnu javnost i poslovnu zajednicu.

Izmenjeni Zakon koji je na snazi, ali i ostali doneti propisi, su gotovo u potpunosti usaglašeni sa relevantnim direktivama EU i međunarodnim standardima i konvencijama u ovoj oblasti, što je od posebnog značaja za strane investitore.

Štaviše, saopštenje Komiteta Saveta Evrope MONEYVAL povodom izveštaja koji je objavljen u decembru 2021 godine navodi da je "Srbija unapredila mere koje preduzima u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma čime je dokazala značajan napredak u pogledu stepena usklađenosti sa standardima FATF".

Savet stranih investitora podržava inicijativu da se nastavi sa unapređenjem zakonskog okvira, ali i sa intenzivnim praćenjem primene svih donetih propisa kao i sa saradnjom sa svim nadležnim državnim organima uz nadu da će i ova nova zakonska rešenja doneti preko potrebnu pravnu sigurnost, uzimajući u obzir specifičnosti pravnog okvira.

PREOSTALI PROBLEMI

Iako se usvajanje novih propisa vrši bez dovoljno otvorene javne rasprave, Savet stranih investitora naglašava da je neophodno da se ostvari dobra saradnja između svih nadležnih držanih organa i investitora, kompanija, strukovnih udruženja i poslovnih organizacija, kako bi primena Zakona bila uspešna.

Primena Zakona, pre svega, zavisi od aktivnosti Uprave i ostalih nadležnih organa (NBS, itd). Standardi i pravila ustanovljeni u zemljama EU u velikoj meri su prihvaćeni i inkorporirani u novi tekst Zakona i sledeći korak bi bio pronalaženje mehanizama za njihovu primenu u saradnji sa privrednicima.

Problemi koji preostaju jesu postojanje nekoliko nadzornih organa sa neretko različitim stavovima u smislu primene propisa, nepreciznost pojedinih zakonskih rešenja, zakonska rešenja koja su ponekad i stroža od zahteva relevantnih stranih i EU propisa, ali i od propisa zemalja u okruženju – kao na primer obavezno licenciranje ovlašćenih lica i njihovih zamenika i obaveza pribavljanja izvoda iz registra za sve kompanije u vlasničkom lancu klijenta (odnosno nemogućnost utvrđivanja stvarnog vlasnika putem drugih izvora), česti i nejasni zahtevi nadzornih organa za dodatnim informacijama na koje obveznici troše značajno vreme i ljudske resurse, kao i tendenciju da se nadzorni organi ne bave suštinskim pitanjima važnim za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma već kažnjavanjem obveznika za pojedine formalne propuste (kojih potencijalno ima sve više imajući u vidu sve veći broj propisa i njihovu čestu izmenu).

PREPORUKE SAVETA

- Razviti sistem koji bi omogućio bolju saradnju Uprave, ostalih nadzornih organa i obveznika, sa ciljem boljeg sprovođenja propisa sa akcentom sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma, a ne na opterećivanje obveznika brojnim formalnostima kroz npr. uspostavljanje radne grupe, koja bi se redovno sastajala kako bi pratila primenu propisa uz učešće predstavnika nadležnih organa.
- Napraviti analizu novih izmena propisa u ovoj oblasti i predložiti sastanak sa Vladom RS radi unapređenja zakonskog okvira.
- Usvojiti inicijative strukovnih udruženja za izuzimanje određenih poslovnih odnosa iz obaveza propisanih Zakonom (npr. riziko osiguranje).

- Nastaviti sa organizovanjem adekvatnih seminara i radionica u cilju sprovođenja odgovarajućih obuka za lica na koje se Zakon primenjuje, sa ciljem povećanja efikasnosti njegove primene.